

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 24. jula 2024. godine
Br. ref.: RK 2495/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI246/23

Podnosilac

Rexhep Bajraktari

Ocena ustavnosti
obaveštenja [KML. C. br. 89/23] Kancelarije glavnog državnog tužioca od 7.
avgusta 2023. godine i rešenja [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda
Republike Kosovo od 24. marta 2023. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednice
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Rexhep Bajraktari, sa prebivalištem u Suvoj Reci (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Dafina Bajraktari-Haziraj, advokat iz Suve Reke.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost obaveštenja [KML. C. br. 89/23] Kancelarije glavnog državnog tužioca od 7. avgusta 2023. godine i ustavnost rešenja [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine u vezi sa rešenjem [CP. br. 132/03] Osnovnog suda u Prizrenu - Ogranak u Suvoj Reci (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 23. novembra 2022. godine.
3. Rešenje Apelacionog suda je podnosiocu zahteva uručeno 7. aprila 2023. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti rešenja [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine u vezi sa rešenjem [CP. br. 132/03] Osnovnog suda od 23. novembra 2022. godine, kojima su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 3. i 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članovima 6. (Pravo na pravično suđenje) i 14. (Zabrana diskriminacije) EKLJP.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 1. novembra 2023. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 8. novembra 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [GJR. KI246/23] imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca, dok je odlukom [br. KSH.KI 246/23] imenovala Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Remzije Istrefi-Peci (predsedavajuća), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci (članovi).
8. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo i time započeo svoj mandat u Sudu.
9. Dana 13. marta 2024. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog dana, po jedna kopija zahteva je poslata Kancelariji glavnog državnog tužioca i Apelacionom sudu. Takođe, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prizrenu da dostavi informacije o datumu kada je rešenje Apelacionog suda uručeno podnosiocu zahteva.
10. Dana 24. marta 2024. godine, Osnovni sud u Prizrenu je informisao Sud da je podnosiocu zahteva osporeno rešenje uručeno 7. aprila 2023. godine.
11. Dana 26. juna 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica u slučaju

12. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da je rešenjem od 3. oktobra 1989. godine, Skupština opštine Suva Reka, izrazila interesovanje za eksproprijaciju nepokretnosti koja je pripadala podnosiocu zahteva.
13. Dana 14. decembra 1989. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je doneo rešenje [Nd. br. 271/89] povodom podnosiocčevog zahteva za naknadu ekspropisane nepokretnosti i obavezao opštinu Suva Reka da mu isplati iznos od 14.000,00 (četrnaest hiljada) dinara za svaki kvadratni metar (m²) ekspropisanog zemljišta i ukupan iznos od sto šezdeset osam hiljada (168.000,00) dinara, uključujući i zakonsku kamatu. Predmetno rešenje je 14. marta 1990. godine postalo pravosnažno.
14. Dana 7. juna 2002. godine, podnosilac zahteva je podneo predlog za odobrenje izvršenja na osnovu izvršnog naslova, odnosno rešenja [Nd. br. 271/89] Opštinskog suda u Suvoj Reci od 4. decembra 1989. godine.
15. Dana 11. juna 2002. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je rešenjem [E. br. 84/2002], obustavio postupak izvršenja koji je predložio podnosilac zahteva zbog zastarelosti predmeta. U obrazloženju svog rešenja, Opštinski sud u Suvoj Reci je naglasio da, s obzirom na to da je rešenje [Nd. br. 271/89] ovog suda od 4. decembra 1989. godine postalo pravosnažno od 14. marta 1990. godine i da od trenutka njegove pravosnažnosti poverilac nije tražio njegovo izvršenje do 7. juna 2002. godine, na osnovu člana 371. ZOO-a koji je bio primenljiv prema Uredbi UNMIK-a br. 24/99, njegovo potraživanje je zastarelo jer je proteklo više od 5 (pet) godina.
16. Dana 24. juna 2002. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv rešenja [E. br. 84/2002] Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 11. juna 2002. godine, sa tvrdnjom da je: *"...povređen Zakon o parničnom postupku zbog toga što nije pozvan predlagač izvršenja koji bi se izjasnio u vezi sa okolnostima kašnjenja, budući da je on, po okončanju rata, u mesecu januaru 2000. godine, obavešten da je rešenje ovog suda pravosnažno jer nije tražio novac, već je: tražio da mu se ekspropisana nepokretnost nadoknadi davanjem na korišćenje imovine opštine u onoj površini koja je ekspropisana od predlagača"*.
17. Dana 3. januara 2003. godine, Okružni sud u Prizrenu je rešenjem [A.c. br. 237/2002], usvojio žalbu podnosioca zahteva i ukinuo rešenje [E. br. 48/02] Opštinskog suda u Suvoj Reci, od 11. juna 2002. godine, čime je vratio predmet istom sudu na ponovno odlučivanje. U obrazloženju rešenja, Okružni sud u Prizrenu je naveo da je analizirao pobijano rešenje Opštinskog suda u Suvoj Reci i došao do zaključka da je isto nepravedno.
18. Dana 9. maja 2003. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je, odlučujući u ponovljenom postupku, doneo rešenje [E. br. 13/2003], kojim je obustavio predlog za izvršenje protiv dužnika Opštine Suva Reka, sa obrazloženjem da je od 14. marta 1990. godine, kada je podnet predlog za izvršenje, odnosno zahtev za novčanu naknadu, pa do donošenja sadašnje odluke, odnosno 9. maja 2003. godine, proteklo dvanaest (12) godina, a prema Zakonu o obligacionim odnosima, ovo pravo je zastarelo u smislu člana 371. istog zakona.
19. Dana 20. maja 2003. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv gore navedenog rešenja od 9. maja 2003. godine, uz tvrdnju da je on, po pitanju zastarevanja, podneo ranije žalbu, u kojoj je naveo: *"Prvostepeni sud nije postupio po uputstvima Okružnog suda u Prizrenu, već je odlučio na isti način kao i u prvom slučaju, sa obrazloženjem da je zahtev za izvršenje zastareo, ne uzimajući u obzir okolnosti u kojima je rok zastarelosti prekinut po zakonima koji su javno poznati"*.

20. Dana 14. oktobra 2003. godine, Okružni sud u Prizrenu je doneo rešenje [A.c. br. 216/2003], kojim je ukinuo rešenje [E. br. 13/2003] Opštinskog suda u Suvoj Reci od 9. maja 2003. godine i ponovo vratio predmet istom sudu na ponovno suđenje. U obrazloženju svog rešenja, Okružni sud u Prizrenu je, između ostalog, naveo: *"[...] Prvostepeni sud pravi grešku i u postupku, zapravo po podnošenju predloga za izvršenje, sud potvrđuje zastarelost zahteva, ali sud ne pazi na zastarelost po službenoj dužnosti, već po prigovoru stranaka"*.
21. Dana 17. maja 2013. godine, Osnovni sud je rešenjem [CP. br. 132/03] dozvolio izvršenje na predlog podnosioca zahteva.
22. Dana 23. maja 2013. godine, Opština Suva Reka je podnela prigovor Osnovnom sudu, na rešenje od 17. maja 2013. godine istog suda, kojim je ponovo pokrenula pitanje zastarelosti na osnovu stava 1. člana 379. ZOO-a iz 1978. godine, u kome je predviđeno: *"Sva potraživanja koja su utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom [...], zastarevaju za deset (10) godina"*.
23. Dana 23. novembra 2022. godine, Osnovni sud je doneo rešenje [CP. br. 132/13], kojim je usvojio prigovor Opštine Suva Reka, podnet protiv rešenja [CP. br. 132/03] od 17. maja 2013. godine istog suda, o dozvoli izvršenja na osnovu izvršnog naslova. U delu obrazloženja rešenja, Osnovni sud je naveo: *"Osnovni sud u Prizrenu je utvrdio da je u ovom izvršnom predmetu potraživanje zastarelo jer je predlog za izvršenje podnet 7. juna 2002. godine, dok je rešenje za koje se traži da bude izvršeno bilo pravosnažno od 14. marta 1990. godine i da su ispunjeni uslovi predviđani članom 71. stav 1. tačka 1.4 ZIP-a, na osnovu kojih se može podneti prigovor, pa je prigovor usvojio kao osnovan"*.
24. Dana 8. decembra 2022. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [CP. br. 132/03] Osnovnog suda od 23. novembra 2022. godine, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi istakao da mu dužnik, nakon što je izvršio eksproprijaciju nepokretnosti, nije isplatio nikakvu naknadu od 1989. godine i da se od tada bogatio bez ikakvog zakonskog osnova pošto je imao faktičku i pravnu vlast nad tom nepokretnošću. U tom kontekstu, podnosilac zahteva je ukazao na povredu stava 1. člana 194. važećeg ZOO-a, kojim je propisano: *"Svako lice koje se obogaćuje na štetu drugog bez pravnog osnova, dužan je da vrati imovinu, ili da naknadi vrednost postignutih koristi"*.
25. Dana 24. marta 2023. godine, Apelacioni sud je rešenjem [A.c. br. 8938/2022], (i) odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva, i (ii) potvrdio rešenje [CP. br. 132/03] Osnovnog suda, od 23. novembra 2022. godine, kao pravično i utemeljeno na zakonu. U delu obrazloženja rešenja, Apelacioni sud je, između ostalog, naveo da je zahtev za izmirenje obaveze (duga) zastareo u smislu stava 1. člana 379. ZOO-a.
26. Dana 6. jula 2023. godine, podnosilac zahteva je podneo Kancelariji glavnog državnog tužioca predlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv rešenja [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine. U tom predlogu je, između ostalog, navedeno: *"Smatramo da je Apelacioni sud prilikom odlučivanja po zahtevu poverioca u ovom predmetu učinio bitne povrede odredaba postupka zbog toga što nije pravilno dokazana činjenica da je došlo do prekida zastarelosti, a poverilac od tada nije nikada primio naknadu u vezi sa eksproprijacijom koja je sprovedena, niti naknadu za drugu štetu koja mu je prouzrokovana [...]"*.
27. Dana 7. avgusta 2023. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je izdala obaveštenje [KML. C. br. 89/23], kojim je obavestila podnosioca zahteva kako sledi:

“Kancelarija glavnog državnog tužioca je na osnovu spisa predmeta našla da je: “Istakao zakonski rok za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti [...]. To stoga što je od trenutka kada je počeo da teče rok, od 7. aprila 2023. godine pa do 18. jula 2023. godine, kada smo primili Vaš predlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti, prošlo više od 3 meseca”.

28. Sud primećuje da je ovlašćena zastupnica podnosioca zahteva istakla da je predlog za zaštitu zakonitosti koji je upućen Kancelariji glavnog državnog tužioca poslat poštom dana 6. jula 2023. godine i za to je kao dokaz priložila povratnicu o predaji zahteva u pošti.

Navodi podnosioca zahteva

29. Podnosilac zahteva osporava pred Sudom ustavnost obaveštenja [KML. C. br. 89/23] Kancelarije glavnog državnog tužioca od 7. avgusta 2023. godine i ustavnost rešenja [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine u vezi sa rešenjem [CP. br. 132/03] Osnovnog suda od 23. novembra 2022. godine, navodeći da je došlo do povrede njegovih prava zagarantovanih članovima 3. i 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članovima 6. (Pravo na pravično suđenje) i 14. (Zabrana diskriminacije) EKLJP-a.
30. Što se tiče čekanja na ostvarivanje svog prava, podnosilac zahteva tvrdi da je od trenutka kada je pokrenut ovaj predmet pa do sada čekao da ostvari svoje potraživanje jer je uvek pobijao nezadovoljavajuće odluke kojima je, kako ističe, prekinut tok roka zastarelosti, pozivajući se na član 369. ZOO-a, kojim je utvrđeno: *“Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja”.*
31. Podnosilac zahteva dalje navodi da dokazi koji su predloženi pred redovnim sudovima odbacuju tvrdnju dužnika, odnosno Opštine Suva Reka, da je njegov zahtev za naknadu zastareo, iako dužnik od pravosnažnosti rešenja od 4. decembra 1989. godine, odnosno od 14. marta 1990. godine, pa do danas nije osporio činjenicu da ima dug prema podnosiocu zahteva zbog toga što i priznanje duga takođe prekida tok roka zastarelosti. U tom kontekstu, podnosilac zahteva se poziva na stav 1. člana 368. ZOO-a, kojim je utvrđeno: *“Zastarevanje se prekida kada dužnik prizna dug”*, dodavši da je priznanje duga izvršeno 1989. godine, ali da do naknade nikada nije došlo. Na osnovu ovih činjenica, podnosilac zahteva tvrdi da je prvostepeni sud pogrešno ocenio izvedene dokaze i pogrešno primenio materijalno pravo na njegovu štetu, kada je doneo odluku o usvajanju prigovora dužnika, odnosno Opštine Suva Reka.
32. U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi da se i obaveštenjem Kancelarije glavnog državnog tužioca povređuju njegova prava zbog toga što je ona pogrešno odbacila njegov predlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti kao neblagovremen, dodajući sledeće: *“Nakon ocene našeg zahteva i nakon detaljne analize rešenja protiv kojeg smo tražili da se podnese zahtev za zaštitu zakonitosti, kao i ostalih spisa predmeta, našla je da je istekao zakonski rok za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti. Pošto smo ovaj zahtev predali u pošti 6. jula 2023. godine, a poštanski službenik nam je rekao poruka će danas otići na određenu adresu i činjenica da je Kancelarija glavnog tužioca primila istu 18. jula 2023. godine, treba računati datum kada je predata u pošti”.*
33. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: *(i) da obaveže Apelacioni sud da ukine odluku Osnovnog suda u Prizrenu-Ogranak u Suvoj Reci i vrati predmet na ponovno suđenje i da u ovom predmetu nema zastarelosti, poveriocu je učinjena nepravda i ovo se mora*

rešiti na pravičan način kako je predviđeno i u našem zakonodavstvu i mora mu se još jednom pružiti mogućnost da mu se sudi na pravičan način kako bi ostvario svoja potraživanja prema dužniku.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 3.

[Jednakost pred zakonom]

1. "Republika Kosovo je multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija.
2. Sprovođenje javne vlasti u Republici Kosovo se zasniva na načelu jednakosti svih građana pred zakonom i poštovanju međunarodno priznatih prava i osnovnih sloboda, kao i zaštiti prava i učešća svih zajednica i njihovih pripadnika".

Član 24.

[Jednakost pred zakonom]

1. "Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene".

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. "Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda".

Član 54.

[Sudska zaštita prava]

"Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno".

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

1. "Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri

*koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.
[...]*

Član 14.
(Zabrana diskriminacije)

“Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status”.

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA SFRJ od 30. marta 1978. godine

PREKID ZASTAREVANJA

Podizanje tužbe

Član 388.

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Priznanje duga

Član 387.

Zastarevanje se prekida kada dužnik prizna dug.

Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom poveriocu, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje obezbeđenja.

Opšti rok zastarelosti

Član 371.

Potraživanja zastarevaju za deset godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarelosti.

Potraživanja utvrđena pred sudom ili drugim nadležnim organima

Član 379.

Sva potraživanja koja su utvrđena pravnosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa, ili poravnanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastarelosti. [...].”

Prihvatljivost zahteva

34. Sud najpre razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
35. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je propisano:

Član 113.
[Jurisdikcija i ovlašćene strane]

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.
[...]

36. Sud, takođe, razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani članovima 47. (Individualni zahtevi) i 48. (Tačnost podneska) Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.
(Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.
(Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

37. U vezi ispunjenja gore pomenutih kriterijuma, Sud utvrđuje: (i) da je podnosilac zahteva ovlašćena strana u smislu stava 7. člana 113. Ustava; (ii) isti osporava akte javnih organa, odnosno obaveštenje [KML. C. br. 89/23] Kancelarije glavnog državnog tužioca od 7. avgusta 2023. godine i rešenje [Ac. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine; (iii) da je iscrpeo sva pravna sredstva utvrđena zakonom; i (iv) da je razjasnio prava i slobode za koja tvrdi da su mu povređena od strane organa javnih vlasti, u skladu sa zahtevima iz člana 48. (Tačnost podneska) Zakona.
38. Međutim, pored gore navedenih uslova, Sud, takođe, razmatra da li je podnosilac zahteva podneo svoj zahtev u skladu sa odredbama člana 49. Zakona i slovu (c) potpravila 1. pravila 34. [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovnika, kojima je utvrđeno:

Član 49.
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”

Pravilo 34.
[Kriterijumi prihvatljivosti]

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:
[...]

c) Ako je zahtev podnet u roku od četiri (4) meseca od dana kada je odluka po poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva;
[...].”

39. U tom kontekstu, Sud podseća da po pravilu rok od 4 (četiri) meseca počinje da teče od “poslednje odluke” u procesu iscrpljivanja pravnih sredstava kojom je odbijen zahtev podnosioca zahteva (vidi, *mutatis mutandis*, predmete ESLJP-a [Gavrilov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), predstavka br. 7837/10, odluka od 1. jula 2014. godine, stav 25; i [Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 46477/99,

- odluka od 14. marta 2002. godine; vidi, takođe, slučaj Suda: [KI234/21](#), podnosilac *N.P.N Çirimi*, rešenje od 27. juna 2022. godine, stav 35).
40. S tim u vezi, Sud ponavlja da podnosioci zahteva moraju da iscrpe sva pravna sredstva za koja se očekuje da budu delotvorna i dovoljna. Sud može uzeti u obzir samo delotvorna pravna sredstva jer podnosilac zahteva ne može da produži striktno rokove utvrđene Zakonom i Poslovníkom, pokušavajući da iskoristi pravna sredstva koja nisu delotvorna kako bi obezbedio zaštitu prava na koja se podnosilac zahteva žali (vidi, *mutatis mutandis*, predmete ESLJP-a [Gavrilov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), citiran iznad, stav 25; i [Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine). U pogledu gore navedenih uslova, Sud prvo ocenjuje da su zahtev za iscrpljivanje pravnih sredstava i uslov da se zahtev podnese u roku od četiri (4.) meseca usko povezani (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a [Jeronovičs protiv Letonije](#), br. 44898/10, presuda od 5. jula 2016. godine, stav 75; vidi, takođe, slučaj Suda: [KI234/21](#), citiran iznad, stav 36).
41. S tim u vezi, Sud podseća da je sudski postupak podnosioca zahteva vođen pred redovnim sudovima povodom neizvršenja rešenja iz 1989. godine, koje je postalo pravosnažno 14. marta 1990. godine, za naknadu nepokretnosti koju je Opština Suva Reka eksproprisala od podnosioca zahteva za potrebe javnog interesa. Ovaj izvršni postupak je vođen pred Osnovnim i Apelacionim sudom. Međutim, nakon prijema rešenja Apelacionog suda, podnosilac zahteva se obratio i Kancelariji glavnog državnog tužioca, sa predlogom da ista, u njegovo ime, podnese Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja Apelacionog suda.
42. Sud primećuje da se glavni navodi podnosioca zahteva odnose na pravilnost sudskog postupka koji je vođen pred redovnim sudovima, konkretno na način primene važećih zakona koji propisuju kriterijume za zastarevanje prava ostvarenog pravosnažnom odlukom. Pored toga, podnosilac zahteva je izneo i navode koji se odnose na obaveštenje [KMLC. br. 1/23] Kancelarije glavnog državnog tužioca od 7. avgusta 2023. godine, osporavajući način provere blagovremenosti predloga za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom. S tim u vezi, obaveštenjem [KMLC. br. 1/23] od 7. avgusta 2023. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva sledeće: “Kancelarija glavnog državnog tužioca je na osnovu spisa predmeta našla da je: “Istekao zakonski rok za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti. [...]. To stoga što je od trenutka kada je počeo da teče rok, od 7. aprila 2023. godine pa do 18. jula 2023. godine, kada smo primili Vaš predlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti, prošlo više od 3 meseca”.
43. U tom pogledu, a na osnovu sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom, EKLJP ne zahteva da se diskreciona pravna sredstva ili pravna sredstva koja nisu direktno dostupna podnosiocima zahteva i koja zavise od vršenja diskrecionog prava medijatora, kao što je slučaj sa pokrenutim predlogom pred Kancelarijom glavnog državnog tužioca, iscrpe pre nego što se podnosioci zahteva obrate ESLJP-u (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a [Xi drugi protiv Letonije](#), br. 277773/08, odluka od 6. juna 2008. godine, stav 20, i tu korišćene reference; vidi, takođe, slučaj Suda [KI174/20](#), podnosilac *DE-KO Sh.p.k*, rešenje od 25. februara 2021. godine, stav 38; i [KI234/21](#), podnosilac *N.P.N Çirimi*, citiran iznad, stav 41).
44. Konkretnije, što se tiče sličnih predloga, kao što je predlog koji se pokreće pred Kancelarijom državnog tužioca tražeći da docnji podnese zahtev za zaštitu zakonitosti pred sudskim organima u ime podnosioca zahteva, ESLJP je rešavao u predmetu [Lepojić protiv Srbije](#). U tom predmetu, ESLJP je ocenio da li je predlog podnet

- državnom tužiocu, kojim se od njega zahtevalo da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti, predstavljao delotvorno pravno sredstvo. U tom smislu, ESLJP je istakao sledeće: “[ESLJP] nalazi da je jedino javni tužilac mogao uložiti [zahtev za zaštitu zakonitosti] u ime podnosioca predstavke i, štaviše, da on ima potpuno diskreciono pravo da li da to učini ili ne. Dok je podnosilac predstavke mogao tražiti takvu meru, on svakako nema pravo po zakonu da lično koristi ovo pravno sredstvo [zahtev za zaštitu zakonitosti] [...]”. Zahtev za zaštitu zakonitosti iz tih razloga nije bio delotvoran [...]” (vidi, za više, predmet ESLJP-a [Lepojić protiv Srbije](#), br. 13909/05, presuda od 6. novembra 2007. godine, stav 54; takođe, slučaj Suda [KI174/20](#), citiran iznad, stav 39).
45. Takođe, pozivajući se na predmet [Lepojić protiv Srbije](#), ESLJP u tretiranju predmeta [Stojanovski protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#) nije uzeo u obzir obaveštenje državnog tužioca u svrhu izračunavanja vremenskog roka, kada je poslednje navedeni utvrdio da nema dovoljno osnova za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu Makedonije. ESLJP je u ovom predmetu istakao da “*zahtev podnosioca zahteva pred javnim tužiocem nije sredstvo za iscrpljivanje. Shodno tome, vremenski rok za iscrpljivanje tog pravnog sredstva ne zaustavlja isticanje roka od 6 (šest) meseci za podnošenje zahteva pred ESLJP-om u vezi sa odlukom Apelacionog suda*”. Shodno okolnostima, ESLJP je utvrdio da zahtev podnosioca podnet van propisanog roka (za više, vidi predmet ESLJP-a: [Stojanovski protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije](#), br. 1431/03, odluka od 16. septembra 2008. godine). U sličnim okolnostima, ESLJP je imao isti stav i u njenom predmetu [Knapić protiv Hrvatske](#), br. 2839/08, odluka od 4. juna 2009. godine).
 46. Stoga, na osnovu napred navedenog, Sud ocenjuje da “*poslednju odluku*”, prema članu 49. Zakona i slovu (c) potpravila (1) pravila 34. Poslovnika u okolnostima konkretnog slučaja predstavlja rešenje [A.c. br. 8938/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine, kojim je odbijena žalba podnosioca zahteva protiv rešenja [CP. br. 132/03] Osnovnog suda od 23. novembra 2022. godine (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a: [Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 46477/99, odluka od 14. marta 2002. godine; vidi takođe slučaj Suda [KI115/20](#), podnosilac *Muharem Rama*, rešenje od 2. decembra 2021. godine, stav 51).
 47. S tim u vezi, Sud podseća da je rešenje [A. c. br. 8938/2022] Apelacionog suda doneto 24. marta 2023. godine. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva to rešenje primio 7. aprila 2023. godine. U tom smislu, Sud primećuje da vreme između prijema osporenog rešenja Apelacionog suda i datuma podnošenja zahteva Sudu, odnosno 8. novembra 2023. godine, premašuje četiri (4) meseca. Kao rezultat toga, Sud zaključuje da je podnosiocov zahtev koji se odnosi na rešenje [Ac. br. 1726/2022] Apelacionog suda od 24. marta 2023. godine, podnet nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
 48. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4. (četiri) meseca u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 34 (1) (c) Poslovnika, ta da promoviše pravnu sigurnost, tako što će obezbediti da predmeti koji otvaraju ustavna pitanja budu razmotreni u razumnom vremenskom roku i da prethodne odluke ne budu stalno otvorene za osporavanje (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a: [Mocanu i drugi protiv Rumunije](#), predstavka br. (10865/09, 45886/07 i 32431/08), od 17. septembra 2014. godine, stav 258; [Lopes de Sousa Fernandes protiv Portugala](#), br. 56080/13, presuda od 19. decembra 2017. godine, stav 129; vidi, takođe slučajeve Suda: [KI120/17](#), podnosilac *Hafiz Rizahu*, rešenje od 7. decembra 2017. godine, stav 39; i [KI115/20](#), citiran iznad, stav 54).
 49. Ovaj rok takođe omogućava eventualnom podnosiocu zahteva da razmotri da li želi da podnese zahtev i, ako želi, da donese odluku o konkretnim pritužbama i argumentima koje treba da iznese i ujedno olakšava utvrđivanje činjenica u datom predmetu zato što

protekom vremena, svako pravično razmatranje otvorenih pitanja postaje problematično (vidi predmet ESLJP-a: Sabri Gunes protiv Turske, br. 27396/06, presuda od 29. juna 2012. godine, stav 39; takođe, slučaj Suda KI12/20, podnositeljka Hamijete Dinarama-Daija, rešenje od 6. novembra 2020. godine, stav 42).

50. Ovo pravilo utvrđuje vremensko ograničenje roka za nadzor koji sprovodi Sud i ukazuje pojedincima i državnim organima na rok nakon koga takav nadzor više nije moguć (vidi odluku ESLJP-a: Walker protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 34979/97, od 25. januara 2000. godine; vidi takođe, predmet ESLJP-a Sabri Gunes protiv Turske, citiran iznad, stav 40; vidi, takođe, i slučajeve Suda KI53/18, podnosilac Hajri Ramadani, rešenje od 6. decembra 2018. godine, stav 45; KI115/20, citiran iznad, stav 56).
51. Shodno tome, a na osnovu prethodno navedenih obrazloženja, Sud zaključuje da je podnosiočev zahtev podnet van zakonskog roka utvrđenog članom 49. Zakona i pravilom 34 (1) (c) Poslovnika, i da je isti, kao takav, neprihvatljiv kao neblagovremen.

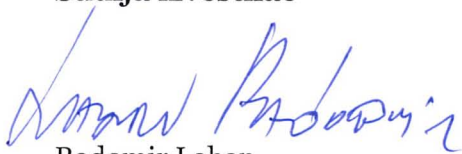
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavovima 1. i 7. člana 113. Ustava, članovima 20. i 49. Zakona i u skladu sa pravilima 34 (1) (c) i 48 (1) (b) Poslovnika, dana 26. juna 2024. godine:

ODLUČUJE

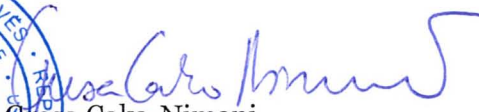
- I. DA PROGLASI, sa pet (5) glasova za i četiri (4) protiv, zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa stavom 4. člana 20. Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani